

Fiskeridirektoratet

Veileder for søknad om forskningstillatelse

Revidert 2022

ViBaa, SaLek, JoVaz, MaAks, EiAas

Innhold

1. Om veilederen.....	2
2. Formålet med ordningen.....	2
3. Rammevilkår	2
4. Hvem kan søke?.....	3
5. Fiskeridirektoratets vurderinger	3
6. Varighet av forskningstillatelser	4
7. Ansvar for fisk i forskningstillatelser	4
8. Krav til søknad om forskningstillatelser	5
8.1. Søknadsskjema	5
8.2. Saksbehandlingsgebyr	6
8.3. Prosjektbeskrivelse	6
8.4. Eierstruktur for søkerselskap	7
8.5. Dokumentasjon av kompetanse	7
8.5.1. Særlige krav til signerte forpliktende avtaler	8
8.5.2. Avtale med faglig ansvarlig	8
8.5.3. Avtaler med andre parter	8
8.6. Dokumentert finansieringsplan.....	8
9. Andre hensyn.....	8
10. Endring av forutsetning for tillatelser	9
11. Forlengelse av tillatelse	9
12. Søknadsprosessen.....	9
13. Sjekkliste.....	10
14. Rapportering	10

1. Om veilederen

Veilederen beskriver formålet med ordningen med forskningstillatelser, hva søknaden skal inneholde (oppbygging) og plikter som følger med slike tillatelser.

Veilederen er ment for å utdype kravene i lovverket.

2. Formålet med ordningen

Forskrift om tillatelse til akvakultur for laks, ørret og regnbueørret ([laksetildelingsforskriften](#)) kapittel 5 åpner for å tildele tillatelser til akvakultur av matfisk i sjø og ferskvann til særlige formål, blant annet til forskningsformål.

Formålet med forskningstillatelser fremgår av laksetildelingsforskriften § 22 første ledd. Slike tillatelser skal bidra til å utvikle kunnskap som kommer akvakulturnæringen til gode. Dette kan blant annet være kunnskap om nye metoder, ernæring, nye driftsformer og ny teknologi innen akvakultur av laksefisk i sjø. Dette omfatter ikke prosjekter som omhandler optimalisering, videreutvikling og forbedring av eksisterende driftsformer, teknologi og ernæring. Forventede resultater fra forskningen skal styrke utviklingen av næringen og bidra til økt forståelse av fiskens biologi, helse og velferd.

Forskningstillatelser er ikke ment å fritta næringsaktører for enhver form for risiko forbundet med forskning. Havbruksnæringen bør, av hensyn til egen utvikling og konkurransekraft, prioritere å bidra til å videreutvikle næringen gjennom å delta i forskningsprosjekter, selv om det kan innebære for eksempel forhøyet biologisk og økonomisk risiko på kort sikt.

Kommersiell produksjon av matfisk utgjør en vesentlig risiko for tap av fisk. For at forskningstillatelser skal kunne tildeles, må forskningen innebære en økt risiko for laksefisk *utover* den risiko som følger med kommersiell produksjon av matfisk.

Forsøkene presentert i søknaden skal dimensjoneres ut fra vitenskapelig behov. Eventuell matfiskproduksjon fra slike tillatelser er å anse som en sideeffekt ved forskningen.

3. Rammevilkår

Forskningstillatelser kan bare gis til akvakultur av matfisk av laks, ørret og regnbueørret i sjø.

Settefisk- og landbasert matfiskproduksjon av laks, ørret og regnbueørret, samt akvakultur av marine arter, skalldyr og vannlevende planter er ikke omfattet av ordningen med forskningstillatelser.

Forskningstillatelser er heller ikke omfattet av forskrift om produksjonsområder for akvakultur av matfisk i sjø av laks, ørret og regnbueørret ([produksjonsområdeforskriften](#)). Det innebærer at forskningstillatelser, i likhet med øvrige tillatelser til særlige formål, kan tildeles uavhengig av produksjonsområde.

4. Hvem kan søke?

Ordningen er primært forbeholdt universiteter, høyskoler og forskningsinstitusjoner på universitets-/høgskolenivå.

Annen privat eller offentlig institusjon kan også søke om forskningstillatelser. I slike tilfeller skal det fremlegges inngått(e) forpliktende avtale(r) med ekstern(e) forskningsinstitusjon(er) på universitets-/høgskolenivå som påtar seg det faglige ansvaret for forskningen i den omsøkte tillatelsen.

5. Fiskeridirektoratets vurderinger

Fiskeridirektoratet *kan* gi tillatelse til akvakultur av matfisk til forskningsformål etter en faglig og konkret behovsvurdering, jf. laksetildelingsforskriften § 23 første ledd.

Søknader om forskningstillatelser blir vurdert utfra den informasjon om prosjektet, om søker og om forpliktende avtaler om forskningssamarbeid som er presentert i søknaden. Dette innebærer blant annet:

- Om søknaden beskriver en problemstilling som er relevant med hensyn til de utfordringene næringen står ovenfor.
- Om søknaden beskriver en løsning som er tilstrekkelig original i forhold til andre forsøk som blir gjennomført eller har vært gjort tidligere.
- I hvilken grad prosjektet vil kunne gi ny kunnskap som vil bidra til å løse utfordringene som er beskrevet i søknaden.
- Om prosjektet er kommet tilstrekkelig langt i sin utvikling til at det er modent for utprøving i den omsøkte skalaen.

- I hvilken grad søker har sannsynliggjort at forskningsbiomasse er nødvendig utfra en vitenskapelig begrunnelse for å kunne gi svar på de spørsmål og utfordringer som ligger i prosjektet.
- Om søkers behov for omsøkt forskningsbiomasse.
- Om mål, eventuelle delmål og hypoteser for prosjektet er definert og om forsøkene er konkret beskrevet.
- Om søker har gitt en adekvat faglig begrunnelse for varighet av forsøkene.
- Om forsøkene kan innebære en forhøyet risiko for redusert tilvekst, nedsatt helse og velferd hos fisk.
- Om søkers egen faglige kompetanse og om dokumentert eksternt fagmiljø er tilstrekkelig for å dekke det praktiske og vitenskapelige behovet som anses nødvendig for å gjennomføre forsvarlige forsøk.
- Om presenterte samarbeidsavtaler som er inngått med eksterne forskningsmiljøer er tilstrekkelig forpliktende og tydelige med hensyn til den kompetansen de skal bidra med. Om avtalene viser hvilke ansvar disse har påtatt seg og hvilke konkrete oppgaver avtalene omfatter.
- Om biologisk forskningskompetanse er ivaretatt i prosjektet.
- Ved søknader om forlengelse av forskningstillatelse vil Fiskeridirektoratet i tillegg legge vekt på tidligere resultatrapporteringer.

6. Varighet av forskningstillatelse

Forskningstillatelse kan gis for inntil 15 år av gangen, jf. laksetildelingsforskriften § 23 første ledd. Varigheten fastsettes av Fiskeridirektoratet etter en konkret behovsvurdering.

7. Ansvar for fisk i forskningstillatelse

Innehaver av tillatelsen skal ha full råderett over fisken. Dette innebærer at den som innehar tillatelsen skal eie og være ansvarlig for fisken i anlegget og driften av tillatelsen for øvrig.

Myndighetene forholder seg til innehaver av tillatelsen i alle forhold som knytter seg til etablering, drift og avvikling av tillatelsen. Dette gjelder også tilsyn og reaksjoner ved eventuelle overtredelser.

Utleie av tillatelser er *ikke* tillatt, jf. akvakulturloven § 19 tredje ledd.

Innehaveren av en forskningstillatelse kan leie inn røktertjenester, anlegg og utstyr i tilknytning til driften av tillatelsen. Tjenesteleverandører kan bli holdt ansvarlig for overtredelser. Dette fritar likevel ikke innehaver av tillatelsen for ansvar for fisken i anlegget og driften av tillatelsen for øvrig.

8. Krav til søknad om forskningstillatelser

8.1. Søknadsskjema

Søknad om forskningstillatelse skal utfylles på fastsatt skjema, jf. laksetildelingsforskriften § 8. Se også veileder til søknadsskjema. Søker er selv ansvarlig for å sende en komplett søknad. Fiskeridirektoratet kan sende ufullstendige søknader i retur.

Søker skal oppgi lokalitets navn og lokalisering i skjemaet. Dersom det søkes om klarering av flere lokaliteter, skal det sendes inn et skjema for hver lokalitet. For at fylkeskommunen skal kunne sluttbehandle søknaden, må tillatelsen være søkt knyttet til en eller flere lokaliteter.

*Samlokalisering*¹ av forskningstillatelser med tillatelser til produksjon av matfisk kan tillates *etter søknad*. Det er ikke tilstrekkelig å gi melding om samlokalisering for tillatelse til akvakultur av matfisk til særlige formål, jf. laksetildelingsforskriften § 37, fjerde ledd. Forskningstillatelser kan imidlertid ikke drives i *samdrift* med andre tillatelser, jf. akvakulturdriftsforskriften § 49 første ledd.

Endringer knyttet til lokalisering eller anvendelse av flere lokaliteter enn opprinnelig omsøkt, er søknadspliktig. Innehaver skal begrunne behovet for endringer knyttet til lokalisering og sende søknad til fylkeskommunen. Inngåtte samarbeidsavtaler som omfatter bruk av lokaliteten(e) samt annen relevante dokumentasjon skal vedlegges. Fylkeskommunen skal sende søknaden til Fiskeridirektoratet ved Kyst- og

¹ Dette gjelder alle typer særtillatelser. Det kreves godkjenning fra Fiskeridirektoratets Kyst- og havbruksavdeling i slike tilfeller.

havbruksavdelingen, til første trinnsbehandling, som vurderer hvorvidt lokaliteten er i samsvar med tilsagnet.

8.2. Saksbehandlingsgebyr

Søker skal betale saksbehandlingsgebyr på kr. 24 000 pr. omsøkte tillatelse (inntil 780 tonn MTB). For klarering av flere lokaliteter utover én, skal det i tillegg betales kr. 24 000 pr. lokalitet. Beløpet skal være betalt og dokumentert ved innsending av søknaden. Dersom det for eksempel søkes om tre tillatelser i samlokalisering på tre eller færre lokaliteter, skal det betales kr. 72 000 (3 * kr. 24 000) i saksbehandlingsgebyr. Dersom det søkes om tre tillatelser i samlokalisering på fire lokaliteter, skal det betales kr. 96 000 (4 * kr. 24 000) i saksbehandlingsgebyr.

Søknaden vil ikke bli behandlet dersom korrekt gebyr ikke er innbetalt. Se forskrift om gebyr og avgift i forbindelse med akvakulturvirksomhet.

8.3. Prosjektbeskrivelse

Søknad om forskningstillatelser skal beskrive et konkret og detaljert prosjekt med angivelse av omfang og varighet.

Prosjektbeskrivelsen skal utarbeides av universitet-/høgskole eller forskningsinstitusjon på universitets- og høgskolenivå som har påtatt seg det faglige ansvaret i omsøkte tillatelser, jf. punkt 4 i veilederen.

Beskrivelsen skal blant annet omfatte følgende punkter:

- Relevante problemstillinger og utfordringer næringen står ovenfor.
- Hvordan prosjektet vil løse utfordringene som er beskrevet i søknaden, og hvilke vesentlige fordeler og langsiktige effekter resultatene fra forskningen vil kunne ha.
- Begrunnelse for forskningsbehovet.
- Vitenskapelig begrunnelse for biomassebehov og varighet for forsøkene.
- Hvordan det omsøkte prosjektet/konseptet skiller seg fra eksisterende eller pågående forskning.
- Dokumentasjon for gjennomføring og resultater fra pilotforsøk som støtter opp under prosjektets hypotese(r) skal vedlegges med søknaden.

- Hovedmål, delmål, hypotese(r), metode og gjennomføring (forsøksdesign). Forsøkene skal være spesifiserte og angi hvilke mål søkeren har for det enkelte delforsøk. Dette innebærer blant annet informasjon om antall enheter for både test- og kontrollfisk, antall individer og fiskens vekt for hver enhet ved start og slutt, varighet for forsøkene, med mer.
- Risiko forbundet med gjennomføring av forsøkene.
- Redegjørelse for utsett og biomasseutvikling av fisk som skal inngå i forsøkene. Oversikten må fremstilles i form av tabeller som anskueliggjør planene for biomasseutviklingen i omsøkte tillatelser, for forsøkene hver for seg og samlet ([biomassetabell](#)). Planlagt årlig produksjon av slaktefisk skal oppgis.
- Dersom det omsøkte prosjektet/konseptet omfatter teknisk utstyr eller installasjoner skal søker dokumentere at kravene i forskrift om krav til teknisk standard for flytende akvakulturanlegg ([NYTEK-forskriften](#)) er oppfylte. Dette inkluderer eksempelvis krav om produktsertifisering, samt krav til anlegget i sin helhet. Se NYTEK-forskriften.

8.4. Eierstruktur for søkerselskap

Søker skal gjøre rede for selskapets eierstruktur.

8.5. Dokumentasjon av kompetanse

Vitenskapelig ansvarlig for forskningstillatelsen må representere et relevant faglig kompetansemiljø på universitets- og/eller høghskolenivå, jf. laksetildelingsforskriften § 23a og akvakulturdriiftsforskriften § 6.

Det følger av laksetildelingsforskriften § 23a første ledd at søker skal dokumentere hvordan virksomheten vil ivareta den nødvendige faglige kompetansen. Etter Fiskeridirektoratets praksis innebærer dette at søker skal fremlegge dokumentasjon med hensyn til den faglig ansvarliges kompetanseområde, praktiske erfaring og vitenskapelige produksjon.

Dersom søker selv ikke er et universitet, en høghskole eller forskningsinstitusjon på universitets- og høghskolenivå, stiller Fiskeridirektoratet krav om at det må inngås og dokumenteres signerte *forpliktende avtaler* med eksterne forskningsmiljøer på universitets-/høghskolenivå.

Søker skal i tillegg dokumentere sin egen kompetanse og eventuell annen relevant kompetanse tilknyttet det omsøkte prosjektet.

8.5.1. Særlige krav til signerte forpliktende avtaler

Det skal foreligge forpliktende avtaler mellom søker og alle partene som skal delta i prosjektet. Avtalene skal være oppdaterte og signerte av alle involverte parter ved innsending av søknaden.

8.5.2. Avtale med faglig ansvarlig

Avtalen skal inneholde beskrivelse av forskningsmiljøenes relevante fagkompetanse, og konkrete rolle med hensyn til ansvar for planlegging, gjennomføring og evaluering av forsøkene i tillatelsen.

Avtalen skal også omfatte en beskrivelse av de konkrete oppgavene de ulike partene i prosjektet har påtatt seg. Fiskeridirektoratet forutsetter at forskningsinstitusjonen(e) påtar seg det faglige ansvaret for *all* forskning i den omsøkte tillatelsen.

8.5.3. Avtaler med andre parter

Avtalen skal inneholde en beskrivelse av partens rolle og bidrag i prosjektet.

8.6. Dokumentert finansieringsplan

Søker skal presentere en finansieringsplan som viser at forsøket lar seg gjennomføre. Denne bør bestå av opplysninger om egenkapital, lån, tilskudd/stipend, organisering og ledelse, samt regnskapsføring og revisjon.

9. Andre hensyn

Ved behandling av søknader om forskningstillatelser vurderer Fiskeridirektoratet søknaden etter akvakulturregelverket, det vil si akvakulturloven, laksetildelingsforskriften og annet regelverk innenfor Fiskeridirektoratets ansvarsområde.

Søker må i tillegg forholde seg til annet regelverk som kan være relevant for virksomheten. For eksempel er fisk som skal anvendes i forsøk omfattet av [forskrift om bruk av dyr i forsøk](#), som forvaltes av Mattilsynet.

Tildelt forskningsbiomasse omfatter ikke kontroll-/referansecisk. Produksjon av fisk i kontrollgrupper innebærer ikke en forhøyet biologisk og økonomisk risiko utover det

som er alminnelig i kommersielle matfisktillatelser i sjø. Produksjon av kontrollgrupper skal derfor gjennomføres i kommersielle matfisktillatelser.

Forvaltningspråket i Norge er norsk og søknaden bør fortrinnsvis skrives på norsk for å unngå misforståelser.

10. Endring av forutsetning for tillatelser

Dersom forutsetninger for den tildelte tillatelsen forandrer seg, skal innehaver sende en søknad om godkjenning til Fiskeridirektoratet. Forskningstillatelsen skal drives i henhold til vedtaket og i henhold til forutsetninger i søknaden. Alle endringer krever forutgående godkjenning av Fiskeridirektoratet.

11. Forlengelse av tillatelse

Fiskeridirektoratet kan gi forlengelse av tillatelse til forskningsformål etter en faglig vurdering.

En søknad om forlengelse er å anse som en ny søknad. Søknaden skal omfatte opplysninger som beskrevet under punkt 5 i denne veilederen.

Søknad om forlengelse av forskningstillatelse skal være Fiskeridirektoratet i hende *minimum ett år* før tillatelsen løper ut, jf. laksetildelingsforskriftens § 23 andre ledd.

Søker har ikke rettskrav på å få tildelt eller forlenget en forskningstillatelse. Søker bærer selv risikoen for at søknad om forlengelse ikke blir innvilget, med hensyn til utsett av ny fisk i påvente av søknadsbehandling.

12. Søknadsprosessen

Fiskeridirektoratet kontrollerer søknaden med vedlegg og sender bekreftelse på mottatt søknad. Søknadene fremmes for Fiskeridirektoratets faglige råd for forskningstillatelser (Rådet) i rådsmøter, jf. laksetildelingsforskriften § 28a første ledd. Søknadene blir tatt opp i den rekkefølgen de kommer inn.

Søker blir orientert om Rådets uttalelse og får anledning til å kommentere dette.

Rådet har ikke vedtakskompetanse. Uttalelsen fra Rådet legges imidlertid sammen med annen relevant informasjon til grunn for Fiskeridirektoratets behandling av søknaden. Vedtak fattes av Fiskeridirektoratet.

Dersom Fiskeridirektoratet gir tilsagn om tillatelse, oversendes søknaden til fylkeskommunen for behandling etter laksetildelingsforskriftens kapittel 6 om klarering av lokalitet. Fylkeskommunen har koordinerende ansvar for innhenting av uttalelser og godkjenninger fra sektormyndigheter og kommune.

Dersom vilkårene for klarering av lokalitet er oppfylt, fatter fylkeskommunen vedtak om lokalitetsklarering og utsteder tillatelsesdokument, samt registrerer tillatelsen i Akvakulturregisteret. Det er først når tillatelsesdokumentet er utstedt og tillatelsen er registrert at innehaver har rett til drift. Det er en forutsetning at driften til enhver tid er i samsvar med vilkårene i tillatelsen og at akvakulturregelverket for øvrig blir fulgt.

13. Sjekkliste

Under følger en sjekkliste over relevante og nødvendige opplysninger som skal inkluderes i en søknad om forskningstillatelse. Listen er ikke uttømmende.

- Utfylt søknadsskjema med lokalitetsopplysninger
- Kvitting for betalt saksbehandlingsgebyr
- Prosjektbeskrivelse
- Eierstruktur for søkerselskap
- Dokumentasjon av kompetanse
- Dokumentert finansieringsplan
- Andre hensyn

14. Rapportering

Resultatene fra forskning gjennomført i tråd med tillatelsen skal rapporteres årlig, jf. akvakulturloven § 24 første ledd og skal være allment tilgjengelig. Resultatrapportering skal utføres på standardiserte skjema (rapporterings skjema) og sendes elektronisk til Fiskeridirektoratet *innen 15. februar* påfølgende år.

Vi viser til [veileder om resultatrapportering for forskningstillatelser](#) for mer informasjon om rapportering.